

Startside>Familierechtige forhold og arv>Forældresvar, forældremyndighed og samværret Forældresvar, forældremyndighed og samværret

Estland

1 Hvad indebærer begrebet "forældremyndighed" i praksis? Hvilke rettigheder og pligter har indehaveren af forældremyndigheden?

Ved forældresvar menes forældremyndighed, der indebærer forældrenes pligt og ret til at drage omsorg for deres mindreårige barn. Forældremyndighed omfatter forældres ret til at drage omsorg for barnet (*omsorg for personen*) og retten til at forvalte barnets ejendom (*forvaltning af ejendom*) såvel som retten til at træffe beslutninger vedrørende barnet. Ved forvaltning af ejendom menes retten og pligten til at forvalte barnets ejendom, herunder til at repræsentere det. Dette udelukker ikke barnets ret til selv at forvalte sin ejendom i de tilfælde, der er fastsat ved lov.

Forældrene har beføjelser til at træffe beslutninger vedrørende deres mindreårige barn, som omfatter retten til at træffe beslutninger vedrørende barnets dagligdag (almindelig omsorg). Med beslutninger i dagligdagen menes som regel almindelige beslutninger, der ofte skal træffes, og som ofte ikke påvirker barnets udvikling permanent. Foruden beslutningsbeføjelserne har forældre med forældremyndighed også ret til at repræsentere deres mindreårige barn. Forældre med fælles forældremyndighed har ret til at repræsentere barnet i fællesskab.

Begge forældre har ret til samvær, hvilket er en forpligtelse og ret for begge forældre til at opretholde regelmæssig personlig kontakt med barnet. En forælders samværret afhænger ikke af forældremyndigheden. Tilsvarende har forældrene underholdspligt over for deres børn.

2 Hvem har normalt forældremyndigheden over et barn?

Forældres og børns indbyrdes rettigheder og forpligtelser følger af forældreskabet, der er fastlagt i overensstemmelse med de regler, der er fastsat ved lov. Barnets mor er den kvinde, der har bragt barnet til verden. Barnets far er den mand, der har undfanget barnet. Det vurderes, at barnet blev undfanget af den mand, der var gift med barnets mor på fødselstidspunktet, og at faren har anerkendt barnet, eller at faderskabet er blevet konstateret af en domstol.

Hvad angår forældremyndigheden til barnet, tilhører forældresvaret i fællesskab forældrene, når de er gift med hinanden. Hvis forældrene ikke er gift med hinanden på fødselstidspunktet, har de fælles forældremyndighed, medmindre de ved anerkendelse af moder- eller faderskabet har udtrykt ønske om at overlade forældremyndigheden til den ene af forældrene.

Hvis ingen af forældrene til et mindreårigt barn har ret til repræsentation eller, hvis det ikke er muligt at fastlægge et barns slægtskab, udpeges en værge for barnet. I så fald har værgeren forældremyndigheden. Værgens rolle er at sikre barnets opvækst og beskyttelsen af barnets personlige og materielle interesser. Værgeren kan være en fysisk person med rets- og handleevne eller en juridisk person, for eksempel et af barnets familiemedlemmer, en tredjepart eller en enhed (f.eks. en virksomhed eller en lokal myndighed). En juridisk person udpeges til værge, hvis der ikke er fundet nogen egnet fysisk person, eller hvis én af barnets forældre har erklæret ønske herom i sit testamente eller i en arvepagt. Den juridiske person skal systematisk forsøge at finde fysiske værger til de personer, der er under dennes værgemål, samt rådgive og uddanne dem.

Indtil der er udpeget en værge, udføres værgens opgaver midlertidigt af den kommunale forvaltning, dér hvor barnet har sin folkeregisterbopæl, hvis betingelserne for værgemålet er opfyldt. Under udførelsen af værgemålet har den kommunale forvaltning de samme rettigheder og forpligtelser som en værge.

3 Kan der udpeges en anden person i stedet for forældrene, hvis disse ikke kan eller ikke ønsker at udøve forældremyndigheden over deres børn?

Hvis forældrene er ude af stand eller uvillige til at udøve forældremyndigheden over deres børn, kan de give deres samtykke til bortadoption. En forælders samtykke til bortadoption af sit barn får først virkning otte uger efter barnets fødsel, og der kan ikke indgives nogen adoptionsanmodning for retten, før end forælders samtykke træder i kraft. Hvis forælderen er enig, kan barnet blive anbragt i pleje hos den person, der ønsker at adoptere det, inden forælders samtykke til adoption træder i kraft.

Hvis ingen af forældrene til et mindreårigt barn har ret til repræsentation eller, hvis det ikke er muligt at fastlægge et barns slægtskab, beslutter en domstol enten på eget initiativ eller efter anmodning fra en kommunal forvaltning eller en berørt person at udpege en værge.

4 Hvordan reguleres spørgsmålet om forældremyndigheden, hvis forældrene bliver skilt, eller deres forhold opløses?

Hvis forældrene bliver skilt eller separeret, skal de beslutte, hvordan de har til hensigt at løse spørgsmålet om forældremyndighed i fremtiden. Forældrene, eller de personer, der har forældremyndigheden kan aftale, hvordan de vil udøve deres fælles ret til forældremyndighed, men det er kun en domstol, der kan ændre på, hvem der har forældremyndigheden, herunder bringe den fælles forældremyndighed til ophør.

Hver forælder har ret til inden for rammerne af den frivillige retspleje at anlægge sag ved en domstol med en anmodning om at få tildelt den fulde eller delvise forældremyndighed over barnet. Domstolen kan også træffe afgørelse om tvister vedrørende forældremyndighed i forbindelse med en retstvist, hvis der anmodes herom samtidig med anmodningen om skilsmisse eller børnebidrag.

5 Hvilke formaliteter skal overholdes, for at en aftale mellem forældrene om forældremyndighed bliver juridisk bindende?

Forældre eller personer med forældremyndighed kan frit aftale, hvordan de vil udøve deres fælles ret til forældremyndighed, men det er kun en domstol, der kan ændre på, hvem der har forældremyndigheden, herunder bringe den fælles forældremyndighed til ophør. Spørgsmål vedrørende forældremyndighed kan kun behandles af en ret, hvis afgørelser kan håndhæves. Under behandlingen af en sag vedrørende et barn fokuserer retten først og fremmest på barnets tarv, idet der tages hensyn til alle omstændighederne og de berørte personers legitime interesser. Tvister vedrørende forældremyndighed henhører under den frivillige retspleje i familieretlige sager, hvor retten træffer afgørelse ved kendelse. For at få fastlagt sine rettigheder i forhold til et barn skal en forælder indgive en ansøgning til en domstol.

6 Hvilke alternative konfliktløsningsmuligheder findes der, hvis forældrene ikke kan nå til enighed om en aftale om forældremyndigheden?

Forældre eller personer med forældremyndighed kan frit aftale, hvordan de vil udøve deres fælles ret til forældremyndighed, men det er kun en domstol, der kan ændre på, hvem der har forældremyndigheden, herunder bringe den fælles forældremyndighed til ophør. For at nå til enighed kan forældrene benytte sig af familierådgivning, som en lokal myndighed kan henvise til. For eksempel kan forældrene frit eller med bistand af en familierådgiver fastsætte retningslinjerne for kontakten med barnet, men hvis aftalen overtrædes, skal de indbringe sagen for en domstol for at opnå et fuldbyrdesgrundlag (en kendelse).

Når der træffes afgørelse om de nærmere retningslinjer for kontakt med barnet, fungerer retten også som mægler i forbindelse med sagen og bestræber sig på at nå frem til en aftale mellem forældrene med hensyn til samvær med barnet. Retten hører parterne hurtigst muligt og henleder deres opmærksomhed på

muligheden for at bruge en familievejleder, bl.a. for at nå frem til en fælles aftale med hensyn til forældremyndighed og forældreansvar. En ret kan udsætte en sag vedrørende et barn, forudsat at dette ikke medfører forsinkelser, som skader barnets tarv, og at parterne er villige til at indgå i rådgivning uden for en retslig sammenhæng, eller at retten finder, at sagen kan løses i mindelighed af en anden årsag.

7 Hvilke spørgsmål vedrørende barnet kan dommeren afgøre, hvis forældrene går til domstolene?

Retten har kompetence til at træffe afgørelse om spørgsmål om forældrenes ret til samvær med barnet, ændring af forældremyndigheden, tilbageførsel af forældremyndigheden, forpligtelse til at betale børnebidrag og ændring af beløbet herpå på anmodning af en forælder.

8 Hvis den ene af forældrene får tilkendt forældremyndigheden alene, betyder det så, at vedkommende kan træffe beslutninger om alle forhold omkring barnet uden først at rådføre sig med den anden part?

Forældres og børns indbyrdes rettigheder og forpligtelser følger af forældreskabet, dvs. at barnets forælder er forpligtet til at tage sig af barnet. Forældres og børns gensidige rettigheder og forpligtelser afhænger af, hvem der har forældremyndigheden over barnet. Hvis en forælder er alene om forældremyndigheden, kan han eller hun træffe afgørelse om alle spørgsmål vedrørende barnet uden først at rådføre sig med den anden forælder.

En forælder kan have eneforældremyndigheden over barnet fra fødslen, for eksempel hvis forældrene ved anerkendelsen af moder- eller faderskabet har fremsat ønske herom. En forælder kan opnå eneforældremyndighed, f.eks. i følgende tre tilfælde.

En forælder kan få eneforældremyndigheden, hvis han eller hun inden for rammerne af den frivillige retspleje har anlagt sag ved en domstol med en anmodning om fuld eller delt forældremyndighed over barnet. Generelt anmoder en forælder om eneforældremyndigheden, hvis forældrene har fælles forældremyndighed og lever permanent adskilt, eller hvis de ikke ønsker at fortsætte med at udøve deres forældremyndighed i fællesskab af en anden årsag.

En forælder udøver forældremyndigheden alene, hvis forældrene har fælles forældremyndighed, men den enes forældremyndighed er blevet suspenderet. Hvis eneforældremyndigheden, som tilhører den ene forælder i henhold til loven eller til en retsafgørelse, er blevet suspenderet, og hvis det er usandsynligt, at årsagen til suspensionen bortfalder, giver retten forældremyndigheden til den anden forælder, forudsat at dette er foreneligt med barnets tarv.

Retten tildeler også forældremyndigheden til den anden forælder, hvis den forælder, der havde forældremyndigheden, er afgået ved døden, eller hvis han eller hun har fået frataget forældremyndigheden, medmindre dette er i strid med barnets tarv.

9 Hvad betyder det i praksis, hvis domstolen tillægger forældrene fælles forældremyndighed over et barn?

I tilfælde af fælles forældremyndighed udøver forældrene denne ret over barnet sammen, og de udøver deres forpligtelse til at drage omsorg for barnet under eget ansvar og på en konsensusbaseret måde under hensyntagen til alle aspekter af barnets trivsel. Forældre med fælles forældremyndighed har også ret til at repræsentere barnet i fællesskab.

Hvis forældrene inden for rammerne af udøvelsen af fælles forældremyndighed ikke er i stand til at blive enige om et vigtigt spørgsmål vedrørende barnet, kan retten efter anmodning fra en forælder give den ene forælder beføjelse til at træffe beslutning vedrørende dette spørgsmål. I tilfælde af overførsel af beslutningsbeføjelsen kan retten begrænse retten til at udøve den eller fastlægge yderligere forpligtelser for den forælder, der udøver den.

10 Til hvilken domstol eller anden myndighed skal jeg indgive anmodning om forældremyndighed? Hvilke formaliteter skal overholdes, og hvilke dokumenter skal jeg vedlægge min anmodning?

Twister vedrørende forældremyndighed afgøres af distriktsdomstolene ("*maakohus*"). I tilfælde af en tvist vedrørende forældremyndigheden skal ansøgeren indbringe en anmodning for en distriktsdomstol med henblik på afgørelse af sagen henhørende under den frivillige retspleje. En sådan anmodning skal indgives til distriktsdomstolen, hvor barnet har bopæl.

I anmodningen skal navnet på retten, kontaktoplysningerne på ansøgeren og på den berørte person og deres børn samt ansøgerens specifikke konklusioner angives. Desuden skal ansøgeren angive de faktiske omstændigheder og forelægge den dokumentation, han eller hun råder over, i sin anmodning.

Anmodningen skal være underskrevet af ansøgeren eller dennes repræsentant. Hvis ansøgeren benytter sig af en repræsentant, skal der vedlægges en beføjelse eller et andet dokument, der godtgør, at repræsentanten er behørigt bemyndiget.

Anmodningen og dokumentationen indgives skriftligt på estisk. Hvis anmodningen, begæringen, klagen eller indsigelsen, der indgives til retten af en part, ikke er på estisk, kræver retten, at den person, der har indbragt sagen, får den oversat til estisk inden for en frist, som retten fastsætter.

Retten kan også træffe afgørelse i sager om fastlæggelse af en forælders rettigheder over for barnet og ret til samvær med det, dvs. i sager, der vedrører forældremyndighed inden for rammerne af en retstvist, hvis der anmodes herom samtidig med anmodningen om skilsmisse eller børnebidrag i forbindelse med en sådan sag.

11 Hvilken procedure anvendes i disse tilfælde? Findes der en hasteprocedure?

Retten behandler sager vedrørende forældremyndighed, der henhører under den frivillige retspleje, i overensstemmelse med bestemmelserne om retstvister under hensyn til de særlige forhold ved den frivillige retspleje (jf. den civile retsplejelov [1]).

En ret kan ikke træffe afgørelse i forbindelse med hastesager, der vedrører et barn, medmindre det drejer sig om børnebidrag, der opkræves hos en forælder, der lever adskilt fra sit mindreårige barn. Sager om forældremyndighed kan ikke behandles efter en forenklet procedure, da disse sager er frivillige og derfor adskiller sig fra almindelige retstvister. I sager, der henhører under den frivillige retspleje, konstaterer retten selv de faktiske omstændigheder og indhenter den nødvendige dokumentation herfor, medmindre andet er bestemt ved lov. Retten er ikke bundet af de fremsatte påstande eller af de faktiske omstændigheder, som parterne fremlægger i sagen, og retten er heller ikke bundet af deres bedømmelse af de faktiske omstændigheder, medmindre andet er fastsat ved lov. På tilsvarende måde er reglerne vedrørende referater af retsmøder og forkyndelse og meddelelse af dokumenter mindre strenge. I sager om forældremyndighed kan retten ligeledes træffe foranstaltninger for at regulere udøvelsen af forældremyndigheden eller samværet med barnet under sagen eller for at garantere aftalernes fremtidige fuldbyrdelse.

Hvis der er grund til at tro, at fuldbyrdelsen af dommen kan blive vanskelig eller umulig uden disse, kan retten træffe retsbevarende eller foreløbige foranstaltninger. I familieretlige sager henhørende under den frivillige retspleje kan enhver ret træffe foreløbige foranstaltninger i den jurisdiktion, hvor en foranstaltning skal træffes. Disse foranstaltninger omfatter f.eks. overdragelse af barnet til den anden forælder eller opfyldelse af den retlige forsørgerpligt. Sagsøgte kan bl.a. være forpligtet til at betale børnebidrag under sagen eller til at stille en garanti herom.

[1] Den civile retsplejelov ("*tsiviilkohtumenetluse seadustik*" – TsMS) (RT I 2005, 26, 197; RT I 21.06.2014, 58). Internet:

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513122013001/consolide>.

12 Kan jeg få retshjælp?

Retten kan helt eller delvis fritage en fysisk person for betaling af advokatombudsninger og afgifter til staten, hvis den mener, at personens økonomiske situation ikke tillader hende eller ham at bære sagsomkostningerne.

13 Kan en afgørelse om forældremyndighed appelleres?

En afgørelse truffet inden for rammerne af den frivillige retspleje er reguleret af bestemmelserne om kendelser, der afsiges i forbindelse med retssagen, medmindre andet er fastsat ved lov. Det er muligt at appellere en kendelse vedrørende forældremyndighed i henhold til de almindelige bestemmelser om appelsager, såfremt appellanten mener, at afgørelsen i første instans er baseret på en tilsidesættelse af en retsregel (hvis f.eks. retten i første instans har foretaget en urigtig anvendelse af en bestemmelse i den materielle ret eller retsplejen). Af de grunde, der er anført ovenfor, kan der også indgives en kassationsbegæring for Riigikohus (højesteretten).

14 I visse tilfælde kan det være nødvendigt at gå til en domstol eller en anden myndighed for at få en retsafgørelse om forældremyndighed fuldbyrdet. Hvilken procedure anvendes i disse tilfælde?

Sager om forældremyndighed afgøres inden for rammerne af den frivillige retspleje. I familieretlige sager, der henhører under den frivillige retspleje, afsiger retten en kendelse, der skal fuldbyrdes, så snart den bliver endelig, medmindre andet er fastsat ved lov. Kendelser i sager, der henhører under den frivillige retspleje, udgør et fuldbyrdelsesgrundlag. Hvis en debitor ikke frivilligt fuldbyrder en kendelse vedrørende forældremyndighed, håndhæves kendelsen inden for rammerne af en fuldbyrdelsesprocedure på anmodning fra den person, der ønsker fuldbyrdelse. Til det formål skal ansøgeren indbringe sagen for en fogedret i den retskreds, hvor debitor har bopæl eller hovedsæde, eller hvor debitor har sin ejendom. I sager om samvær med barnet skal fogedretten i forbindelse med fuldbyrdelsen samarbejde med en repræsentant, der er specialiseret i at håndtere børn, hos den lokale myndighed, hvor barnets opholdssted ligger, eller undtagelsesvis, hvor den pågældende person, der er omfattet af forpligtelsen, har bopæl. Fogedretten kan om nødvendigt anmode den lokale myndighed om en midlertidig anbringelse af barnet i en børneinstitution. Hvis den person, der er omfattet af fuldbyrdelsen, forhindrer tvangsfuldbyrdelsen, kan han eller hun blive pålagt en tvangsbøde.

15 Hvad skal jeg gøre for at få en afgørelse om forældremyndighed, der er truffet af en domstol i en anden medlemsstat, anerkendt og fuldbyrdet i denne medlemsstat?

I overensstemmelse med Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003, som indeholder bestemmelser om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser om forældres rettigheder og forpligtelser, anerkendes de afgørelser, der er truffet i en medlemsstat i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure. Denne forordning finder anvendelse i alle EU-medlemsstater med undtagelse af Danmark.

En i en medlemsstat truffet retsafgørelse om forældreansvar over for et barn, som er eksigibel i den pågældende medlemsstat, og som er blevet forkyndt, kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når den på anmodning af en berettiget part er blevet erklæret for eksigibel i denne medlemsstat. Med henblik herpå indgives en anmodning om tvangsfuldbyrdelse til en domstol.

Hvilken domstol anmodningen skal forelægges for, kan ses [her](#).

Den part, der søger eller anfægter anerkendelse af en retsafgørelse eller begærer fuldbyrdelse af en sådan, skal fremlægge:

- a) en genpart af afgørelsen, der opfylder de nødvendige betingelser med hensyn til godtgørelse af dens ægthed, og
- b) en attest vedrørende retsafgørelser om forældremyndighed.

Formularen kan findes [her](#).

En retsafgørelse om forældreansvar kan ikke anerkendes:

- a) såfremt en anerkendelse klart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som begæringen rettes til, idet der samtidig skal tages hensyn til barnets tarv
 - b) såfremt den, bortset fra i hastetilfælde, er truffet, uden at barnet i strid med grundlæggende retsplejprinsipper i den medlemsstat, som begæringen rettes til, har haft mulighed for at blive hørt
 - c) såfremt det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt eller meddelt den udeblevne person i så god tid, at denne har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre det fastslås, at vedkommende utvetydigt har accepteret afgørelsen
 - d) på anmodning af en person, der gør gældende, at afgørelsen krænker vedkommendes forældremyndighed, såfremt afgørelsen er truffet, uden at vedkommende har haft mulighed for at blive hørt
 - e) såfremt den er uforenelig med en afgørelse om forældreansvar, der efterfølgende er truffet i den medlemsstat, som begæringen rettes til, eller
 - f) såfremt den er uforenelig med en afgørelse om forældreansvar, der efterfølgende er truffet i en anden medlemsstat eller i det tredjeland, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, og denne sidstnævnte afgørelse opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den medlemsstat, som begæringen rettes til.
- eller
- g) hvis proceduren i artikel 56 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 ikke er overholdt.

16 Til hvilken domstol i denne medlemsstat skal jeg henvende mig for at gøre indsigelse mod en afgørelse om forældremyndighed, som er truffet af en domstol i en anden medlemsstat? Hvad er fremgangsmåden i disse tilfælde?

Den ret, hvortil anmodningen skal indgives, kan findes [her](#).

Den part, der søger eller anfægter anerkendelse af en retsafgørelse eller begærer fuldbyrdelse af en sådan, skal fremlægge:

- a) en genpart af afgørelsen, der opfylder de nødvendige betingelser med hensyn til godtgørelse af dens ægthed, og
- b) en attest vedrørende retsafgørelser om forældreansvar som omhandlet i artikel 39 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003.

Formularen kan findes [her](#).

17 Hvilken lovgivning finder anvendelse i en sag om forældremyndighed, hvor barnet eller parterne ikke bor i denne medlemsstat eller er af forskellig nationalitet?

Ifølge estisk lov om international privatret [1] er det lovgivningen i barnets bopælsland, der finder anvendelse på det familieretlige forhold mellem forældre og børn.

Haagerkonventionen af 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn finder også anvendelse mellem de stater, der har tiltrådt konventionen.

Fastlæggelsen af lovvalg kan også være reguleret af konventioner om gensidig retshjælp. Republikken Estland har indgået aftaler om gensidig retshjælp med følgende lande:

Aftale mellem Republikken Estland, Republikken Litauen og Republikken Letland om gensidig retshjælp og retsforhold (1993)

Aftale mellem Republikken Estland og Den Russiske Føderation om gensidig retshjælp og retlige forhold i civilretlige, familieretlige og strafferetlige sager (1993)

Aftale mellem Republikken Estland og Ukraine om juridisk bistand og retligt samarbejde i civilretlige og strafferetlige sager (1995)

Aftale mellem Republikken Estland og Republikken Polen om gensidig retshjælp og etablering af retlige forhold i civilretlige, strafferetlige og arbejdsretlige sager (1999).

Da alle parter i konventionerne om gensidig retshjælp indgået med Litauen, Letland og Polen også er parter i Haagerkonventionen af 1996, blev det besluttet at anvende bestemmelserne i sidstnævnte konvention for at fastlægge, hvilken lov der skal anvendes.

[1] International privatret ("*rahvusvahelise eraõiguse seadus*") – REÕS (RT I 2002, 35, 217). Internet:

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513112013009/consolide>.

Sidste opdatering: 07/10/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.